

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਬੀ. ਐਸ. ਵਿੱਲੋ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਫਤਨਾ ਜੇ. ਜੇ.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

M/S ਜੈ ਭਾਰਤ ਸਟੀਲ ਰੋਲਿੰਗ ਮਿੱਲਜ਼, **1976** ਦਾ ਜਵਾਬੀ

ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ, **236**

7 ਮਈ **1976**

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1)— ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ 73— ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ (1908 ਦਾ V)— ਆਰਡਰ 3, ਨਿਯਮ 1— ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ— ਵਿਵਾਦਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ — • ਅਦਾਲਤ — ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਪਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 73 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ **Whe !** ਇੱਕ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਸਤਾਖਰਾਂ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੰਨੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਲੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 3, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਰਡਰ 3, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 1, ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਈਵੀ ਡੋਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਅਤੇ 73 ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਜ਼ਿਓ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ

ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। (ਪਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7)।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਬਠਿੰਡਾ, ਮਿਤੀ 19 ਨਵੰਬਰ, 1975, ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 5 ਦਸੰਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੇਣਗੇ। ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ 2 ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਮਿੱਤਲ, ਸੀ .

ਪੀਸੀ ਮਹਿਤਾ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

8. ਐੱਸ ਫਿੱਲੋ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫਰਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਤੁਲਨਾ, ਟਾਈਡ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਹਰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਜੱਜ ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ 1975 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਦਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 5 ਦਸੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ 73 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡੀ.ਬੀ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Guru Nanak Construction Company v. M/s. Jai Bharat Rolling Mills (B. S. Dhillon, J.)

(3) ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਅਤੇ 73 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"45. ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ।— ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪੁੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਜਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਤੱਥ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

73. ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ। - ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਅਦਾਲਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(5) ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਦੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਥਿਤ ਤੌਰ ' ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਸਤਾਖਰਾਂ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ, ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੰਨੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਲੇ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੀਮਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਜਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ 1 ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ-ਖੁਦ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(7) ਐਕਟ ਦੀ 6 ਆਵਰ ਸੈਕਸ਼ਨ > f73 ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 3, ਨਿਯਮ 1 ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ

Guru Nanak Construction Company v. M/s. Jai Bharat Rolling Mills (B. S. Dhillon, J.)

ਇੱਕ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ , ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਰਡਰ **3**, ਨਿਯਮ, **1**, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ **45** ਅਤੇ **73** ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਲਨਾ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ' ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਐਮ. ਨਾਰਾਇਣ-ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਯਾਂਗਤਨਨਾ, (1) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(8) ਬਾਬੂਭਾਈ ਮੂਲਚੰਦਾਸ ਕਪਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਵਰਲਾਲ ਦੇਵਚੰਦ ਕਾਬਰਾਵਾਲਾ, (2) ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **45** ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ **3**, ਨਿਯਮ **1** ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(9) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, (3), ਅਤੇ ਟੀ. ਸੁਬੀਆ ਬਨਾਮ ਐੱਸ. ਕੇ. ਡੀ. ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਨਾਦਰ, (4)। ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ **20** ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। (3) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਧਾਨ ਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(10) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

- (1) ਏਆਈਆਰ **1975** ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ **88**.
- (2) ਏਆਈਆਰ **1975** ਗੁਜਰਾਤ **95**.
- (3) **1975** ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਜਰਨਲ **132**.
- (4) ਏਆਈਆਰ **1970** ਮਦਰਾਸ **85**.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ

**Guru Nanak Construction Company v. M/s. Jai Bharat Rolling
Mills (B. S. Dhillon, J.)**

ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ